

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสหวิทยา
เขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 20

ศราวุฒิ ทานินนท และสมาน ประวันโต
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

THE OPERATION STUDENT SUPPORT SYSTEM THAT AFFECTS THE
EFFECTIVENESS EDUCATION GROUP UDONPHIT SCHOOL UNDER THE
SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 20

Sarawut Thanin and Saman Prawanto
Faculty of Education, Pitchayabundit College, Thailand.
E-mail: antay3618@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จำนวน 178 คน โดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มแบบแบ่งชั้น ด้วยสัดส่วนของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ เครื่องมือที่ใช้ใน ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา
3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this study were 1) to study operation of the student support system and 2) to study the effectiveness of educational institutions 3) The operation of a student support system that affects the effectiveness of education group Udon Phit school Secondary Education Service Area Office 20. The sample groups used in the research were school administrators and teachers in the education group Udon Phit school the secondary Education Service Area Office 20, number 178 people by using the sample size comparison table of Krejcie and Morgan, and stratified randomization with the proportion of group Udon Phit school. The tools used were 5-level estimation scale questionnaire with a confidence factor of 0.92. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and the pearson correlation coefficient.

The study found that:

1. Operation of the student support system of the school education group Udon Phit school Secondary Education Service Area Office 20 overall was at a high level, when considering each aspect, it was found that knowledge of individual students and in student screening at the highest level followed by student screening and student promotion
2. Effectiveness of educational institutions school education group Udon Phit school Secondary Education Service Area Office 20 overall was at a high level, when considering each aspect, it was found that the ability to solve problems within the school was followed by the ability to modify and develop schools.
3. Operation of the student support system That affect the effectiveness of educational institutions school education group Udon Phit school Secondary Education Service Area Office 20 overall had a positive high linear relationship, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Student Support System, Effectiveness, Secondary Education Area Office

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ คุณภาพของมนุษย์มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีทรัพยากรอันจำกัดหากแต่มี

พลเมืองที่มีคุณภาพประเทศนั้นย่อมเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วทั้งนี้คุณภาพของมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด มาตรา 23 ข้อ 5 ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ให้ดำเนินการคือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้ การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553)

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและมองเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ได้ร่วมมือกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กำหนดนโยบายแผนงาน โดยใช้กระบวนการทางการศึกษามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพเป็นคนที่มีบุคลิกทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาเป็นครูผู้สอนหลักในการดำเนินงาน มีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ประกอบไปด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 36) และเพื่อให้เป็นการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่เจริญอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวัตถุ เทคโนโลยีต่างๆ ตลอดจนการสื่อสารที่ทันสมัยรวดเร็วในยุคที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดน ซึ่งทำให้การหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ไปมาหาสู่กันมากขึ้นและต่อเนื่อง จนเกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมากเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่รัดตัว เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูง เป็นเหตุให้บิดามารดาต้องออกไปประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะช่วยให้ครอบครัวอยู่อย่างมีความสุข สภาพความเป็นอยู่ทางบ้านจึงเปลี่ยนไป บิดามารดาไม่มีเวลาที่จะดูแลบุตรหลานของตนได้อย่างใกล้ชิดทั้งนี้จึงเสี่ยงต่อการประทุพผิตินในทางที่ผิดเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากมาย เช่น ขาดระเบียบวินัย ก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบ ขาดคุณธรรม จริยธรรม และก่อให้เกิดปัญหาการเสพติด ก่อเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท หนีเรียนเพื่อไปเล่นเกมมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และส่งผลให้ตั้งครภ์หรือติดเชื้อโรคร้าย ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอย่างรุนแรง ซึ่งผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือในการดูแล ป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและให้การเยียวยา ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพและปัญหาที่กล่าวในข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากนฐานจึงเห็นความสำคัญของระบบชั้นพื้นความร่วมมือของ กรมสุขภาพจิตและกรมการให้สามัญศึกษาในอดีตนั้น จะเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและส านักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกสำคัญ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแวดล้อมไป ด้วยข้อมูลข่าวสาร ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความรุนแรงขึ้นในทุกวันนี้ได้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งถึง ถูกต้อง และเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชนทุกคน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีกรอบ แนวคิดในการช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า การพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่ เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทาง การศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วย การส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้วการป้องกันและการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งทางด้าน การสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิง บวกแล้วใน เชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของยาเสพติด ปัญหาการ แข่งขันในรูปแบบต่างๆ หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง จึงมี แนวนโยบายพัฒนางาน "ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน" โดยประยุกต์แนวคิด แผนกลยุทธ์ในการพัฒนา เยาวชนของโรงเรียนตามลักษณะกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กทั่วไปที่ไม่มีปัญหาจะพัฒนาทักษะชีวิต ให้มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหา ต่าง ๆ เด็กกลุ่มเสี่ยงที่ครูที่ปรึกษาคัดกรอง จะหาวิธีพื้นฐานในการช่วยเหลือเด็กและ พัฒนาการปรับตัวเด็ก กลุ่มที่มีปัญหาควรให้มีการส่งต่อให้ครูแนะแนวที่มีทักษะในการแก้ปัญหาหรือส่งต่อ ให้บริการที่มีผู้เชี่ยวชาญให้การช่วยเหลือต่อไป (กรมสุขภาพจิต, 2562: 1)

การปฏิรูปการศึกษานั้น มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และ ปัจจัยต่างๆ โดยบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้บริหาร สถานศึกษา เพราะต้องเป็นทั้ง ผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเปรียบได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญ มีวิสัยทัศน์ สามารถวินิจฉัยสั่งการ หรือตัดสินใจปัญหา เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่ง การปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพหรือโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัย ความทุ่มเทความพยายามในทุกๆ ด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องอาศัย เป้าหมายที่ ชัดเจน และท้าทาย ต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ ต้องอาศัยความมีวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรและการสอน เทคโนโลยี ต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และของ คณะครูต้องอาศัยบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ที่สำคัญก็คือ ต้องอาศัย

หลักการแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาที่ถูกต้องถูกทิศทาง เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร (วิโรจน์ สารัตนะ, 2553 : 38)

ประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใดพิจารณาได้จาก 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการผลิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคาดหวัง เป็นผู้มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงเป็นที่น่าพอใจ ฯลฯ 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีจิตใจกว้างขวาง ไม่ทำตนต่อต้านหรือถดถอยหนีสังคม มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเหตุผล ยอมรับกฎกติกาของสังคมที่กำหนดขึ้น และปฏิบัติด้วยความจริงใจ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับและเคารพความคิดเห็นของส่วนรวม เห็นความสำคัญและคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ฯลฯ 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการปรับตัวให้ทันสมัย ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน การปรับปรุงอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ ฯลฯ และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถของโรงเรียนในการกำหนดรูปแบบการบริหารงานให้เหมาะสมกับขนาดของภารกิจ การประสานงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย การพัฒนาศักยภาพของบุคคลตามแนวทางที่เหมาะสม ฯลฯ Mott(1972; อ้างถึงใน Hoy and Miskel, 1991)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต20 โดยประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีของ ประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้ Mott (1972; อ้างถึงใน Hoy & Miskel, 1991) ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2. ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก 3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. ด้านการคัดกรองนักเรียน 3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5. ด้านการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 36) เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางพัฒนาการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทางการบริหารของ ผู้บริหารอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต อุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต20

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต20
3. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต20

สมมติฐานของการวิจัย

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต20

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 คน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 337 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 คน ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970: 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้จำนวนโรงเรียนเป็นชั้นในการแบ่งตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 178 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปร ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย
 - 1.1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 1.2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
 - 1.3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน
 - 1.4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
 - 1.5. ด้านการส่งต่อ
2. ตัวแปร ด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 - 2.2. ด้านด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก
 - 2.3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน
 - 2.4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ สถานภาพตำแหน่ง และสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 36) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2.ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5.ด้านการส่งต่อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของเบสท์ และ คาร์ห์น (Best and Kahn) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้ Mott (1972; อ้างถึงใน Hoy & Miskel, 1991) ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2.ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก 3.ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของเบสท์ และ คาร์ห์น (Best and Kahn) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับประสิทธิผลของสถานศึกษา และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ เบสท์ และ คาร์ห์น (Best and Kahn)

2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยกรอบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 36) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีของ Mott (1972; อ้างถึงใน Hoy & Miskel, 1991)

3. สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ สถานภาพตำแหน่งการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 36) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2.ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5.ด้านการส่งต่อ เป็นแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดตามแนวคิดของ เบสท์ และคาห์น (Best and Kahn) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อย(ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55) ดังนี้ กำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดของ Mott (1972; อ้างถึงใน Hoy & Miskel, 1991) ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2.ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก3.ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของเบสท์ และคาห์น (Best and Kahn) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55) ดังนี้ กำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อภาคผนวก ค) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ โดยประเมินความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

- + 1 หมายถึง เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสหวิทยาเขตอุดรพิทยั สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7. นำข้อมูลการทดลองใช้แบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ขอบหนังสือจาก คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ถึงผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มในสหวิทยาเขตอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย เวลา และสถานที่ได้แบบสอบถาม คืน 178 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพตำแหน่งการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และโรงเรียนวิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2. ข้อมูลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับประสิทธิผลของสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตอุตรดิตถ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจาก ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3. การวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544, 316) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .91 ขึ้นไป ถือว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประมาณ .71 - .90 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประมาณ .30 - .70 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประมาณ .30 และต่ำกว่า ถือว่ามีความสัมพันธ์กันระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .00 ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

ทั้งนี้ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก แสดงว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ แสดงว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความสัมพันธ์กันในทางตรงข้ามหรือผกผัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) แบบเพียร์สัน Pearson's Product Moment Correlation (r)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้าน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมและรายด้านประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ตามลำดับ

3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิฮานานี วาบา (2556) ที่ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากกับงานวิจัยเอกชัย ภูมา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสตรี ระนอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสตรีระนอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งต่อ การคัดกรองนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมและรายด้านประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถ

ในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของยุคทนันท์ หวานฉ่ำ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน 2) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาและ 2) ประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 กับวานิชย์ สาขามูละ (2559) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้านเรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้สอน

3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ใน สหวิทยาเขตอุดรพิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุดด้านการส่งต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของชฎารัตน์ พลเดช (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย 2) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน 3) ปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับงานวิจัยของสุภาภรณ์ เกษรารัตน์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ ในการบริหารงานของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คณะครูในโรงเรียน มีความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านการ

เรียนการสอนรองลงมา คือคณะครูในโรงเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในงานรับผิดชอบด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนและน้อยที่สุด คือนักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนได้แก่ เพศ อายุ จำนวนครู ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนพฤติกรรมผู้นำวิชาการพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาความขัดแย้งพฤติกรรมกรรมการบริหารและการเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจในการได้รับการสนับสนุนและปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียน ได้แก่ ระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงานการได้รับการอบรมขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นที่เปิดสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งจะเสนอแนะในแต่ละด้านตามความสำคัญของปัญหา ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยประเด็นปัญหาครู ไม่สามารถไปเยี่ยมบ้าน ที่พักอาศัยหรือหอพักของนักเรียนได้สม่ำเสมอ ซึ่งสถานศึกษาควรมีมาตรการหรือหาวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่เพื่อที่จะได้มีการตรวจเยี่ยมนักเรียนให้ได้เพิ่มมากขึ้น เช่น อาจใช้วิธีการประชุมผู้ปกครองกับนักเรียนให้บ่อยขึ้น หรืออาจต้องมีช่วงเวลาสำหรับการพบปะระหว่างครูกับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น เพิ่มชั่วโมงโฮมรูม เป็นต้น

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรให้ต้นสังกัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูที่ปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเข้าใจในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนที่ตรงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ซึ่งปัญหาผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของกิจกรรม โฮมรูมและการประชุมผู้ปกครองนักเรียนน้อย ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องต้องหามาตรการในการส่งเสริมให้บุคลากรและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยเฉพาะการประชุมผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และจะได้รับทราบถึงปัญหาต่างๆ ของนักเรียนร่วมกัน นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเป็นระบบ

4) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ซึ่งโรงเรียนมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรหรือครูแนะแนวโดยตรง ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดสรรอัตรากำลังหรือเพิ่มจำนวนครูแนะแนวให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งนี้อาจใช้ครูที่มีอยู่แล้วแต่จัดกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับครูที่ปรึกษา และครูแนะแนวบ่อยครั้งขึ้น ให้ครูเกิดความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งพบปัญหาการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารหรือที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวให้มากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และหมั่นคิดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นโรงเรียนและครู ที่ปรึกษาควรหามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการติดตามผลเมื่อมีการส่งต่อนักเรียนให้กับหน่วยงานภายนอกแล้ว

1.2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน และผู้บริหารทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรนำประสิทธิผลของสถานศึกษาไปพัฒนาเพื่อให้เกิดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาของโรงเรียนในทุกด้านควบคู่กันไป อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตอุดรพิทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้รูปแบบที่เหมาะสมและเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2.2 ควรวิจัยปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านงบประมาณและด้านการทำงานเป็นทีม ด้านนักเรียน และด้านงบประมาณ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546*.

กรุงเทพมหานคร: เทพเพ็ญวานิสัย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เชษฐา คำคล่อง. (2548). *การพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ศิลาทองพิทยาสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ญาณินท์ คุณา. (2557). รูปแบบการแนะแนวเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบและการ แก้ปัญหาอย่างสันติวิธีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนอาชีวศึกษา. *ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(2), 228-243.